

درس هجدهم

پیوند مقدّس

رسول خدا ﷺ :

«در اسلام، هیچ بنایی نزد خدا محبوب تر از ازدواج نیست.»^۱

از ماندگارترین و حساس‌ترین تصمیم‌های زندگی، انتخاب همسر و آغاز زندگی مشترک با اوست. معمولاً برای همه جوانان در زمینه ازدواج و انتخاب همسر، سؤالاتی پیش می‌آید، از جمله :

به راستی، همسر مناسب و دلخواه، چه ویژگی‌هایی دارد؟

زمان مناسب ازدواج چه هنگامی است؟

چه موانعی در مسیر ازدواج وجود دارد و چگونه می‌توان از آنها عبور کرد؟

در این درس، به این سؤالات پاسخ خواهیم داد.

حسین عیسی پور
منطقه ۳ دانشدازفول

۱- «ما بُنِيَ بِنَاءٌ فِي الْإِسْلَامِ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ مِنَ التَّزْوِيجِ»؛ من لايحضره الفقيه، شيخ صدوق، ص ۴۰۹.

۲. علت اهمیت مشورت با خانواده در انتخاب همسر چیست؟

۳. اهمیت نظارت پدر در انتخاب همسر توسط دختر را توضیح دهید؟

انتخاب همسر و مسئولیت آینده

پس از تعیین هدف ازدواج، انتخاب همسر مناسب مطرح می‌شود. طبق مقررات اسلامی، رضایت کامل

دختر و پسر برای ازدواج ضروری است و اگر عقدی به زور انجام بگیرد، باطل است و مشروعیت ندارد.

داشتن قدرت انتخاب، ارزشمند و در عین حال، مسئولیت‌آور است. برای موفق شدن در این

مسئولیت، باید بر شور و احساس جوانی تسلط کامل داشت و با چشم باز، عمل کرد. همواره دیده‌ایم

که علاقه و محبت به یک شخص، چشم و گوش را می‌بندد و عقل را به حاشیه می‌راند. این سخن

زیبای امام علی علیه السلام مربوط به مواردی از همین قبیل است:

حُبُّ الشَّيْءِ يُعْمَى وَ يُصِمُّ «علاقه شدید به چیزی، آدم را کور و کر می‌کند»^۱

از این رو، پیشوایان دین از ما خواسته‌اند که در مورد همسر آینده با پدر و مادر خود مشورت کنیم

تا به انتخابی درست برسیم.^۲ (پدر و مادر به علت علاقه و محبت به فرزند، معمولاً مصلحت و خوشبختی

او را در نظر می‌گیرند و به علت تجربه و پختگی‌شان، بهتر می‌توانند خصوصیات افراد را دریابند و

عاقبت ازدواج را پیش‌بینی کنند)^۳

البته پدران و مادران نباید نظر خود را بر فرزندانشان تحمیل کنند و آنها را به ازدواجی ناخواسته

بکشانند. شایسته است محیط خانواده، محیط هم‌دلی، اعتماد به بزرگ‌ترها، شنیدن نظرات یکدیگر و

محیط محبت و خیرخواهی باشد تا بهترین تصمیم‌ها گرفته شود و کمتر به حسرت و پشیمانی منجر شود.

از همین منظر است که ضرورت اجازه پدر برای ازدواج دختران معلوم می‌شود.

لطافت‌های روحی دختر، آن‌گاه که در فضای محبت و علاقه جنس مخالف قرار می‌گیرد، احتمال

نادیده گرفتن برخی واقعیت‌ها را به دنبال دارد، علاوه بر این^۴، (چون دختران به خاطر حیا و عزت

نفس قوی خود، در ازدواج پیش‌قدم نمی‌شوند و طلب و درخواست از طرف پسر صورت می‌گیرد،

ممکن است حیا مانع از آن بشود که دختر همه ویژگی‌های پسر و سابقه او را بشناسد و با آگاهی

کامل تصمیم‌گیری کند. در چنین مواقعی، پدر که بر احساسات خود غلبه دارد و نیز تجارب فراوان

و شناخت کامل از جنس مرد دارد، می‌تواند همانند باغبانی دلسوز و کاردان از گل لطیف و ظریف

خویش مراقبت کند و به راهنمایی او بپردازد)^۵

۱- خاتمة المستدرک، میرزای نوری، ج ۱، ص ۲۰۱.

۲- طبعاً تأکید بر اجازه پدر برای آن است که گاه ممکن است دختری علی‌رغم توصیه‌های پدر، علت خیرخواهی و راهنمایی او را درک نکند. در این صورت، التزام به اجازه پدر، او را از افتادن در دام زندگی ناپایدار و نامطلوب باز خواهد داشت. بنابراین، اجازه پدر، نه تنها محدودیتی برای دختران نیست؛ بلکه لطفی از جانب خداوند برای آنان است؛ زیرا در بیشتر موارد نظر پدر و دختر یکی می‌شود. تنها در صورت عدم توافق است که ازدواج منتفی می‌شود. البته در این صورت هم، یا به صلاح دختر و یا خلاف مصلحت اوست. اگر تصمیم پدر خلاف مصلحت باشد، دختر می‌تواند با کمک بستگان، پدر را قانع کند و اگر پدر استبداد ورزد و به مصلحت فرزند توجه نکند (که البته بسیار استثنایی و نادر است)، مراجع قانونی حق دختر را به وی باز خواهند گرداند.

♦ اشاره به ضرورت مشورت با خانواده در امر ازدواج دارد.
♦ علاقه ی شدید به شخصی چشم و گوش او را به روی عقل می‌بندد و ویژگی های بد او را نمی بیند.

۴. از نظر قرآن کریم، مهمترین معیار همسر شایسته کدام است؟ پاسخ: با ایمان بودن او

۵. معیارهای همسر شایسته کدامند؟ چهار مورد

۶. بین ایمان قوی فرد و شایستگی او برای همسری رابطه‌ی مستقیمی وجود دارد. ص غ

معیارهای همسر شایسته

از نظر قرآن کریم، مهم‌ترین معیار همسر شایسته، با ایمان بودن اوست.^۱ هر قدر ایمان یک فرد قوی‌تر باشد، شایستگی او برای همسری بیشتر است. البته معیارهای دیگری نیز که باید مورد توجه قرار گیرند، عبارت‌اند از:^۲

معیارها	ردیف	معیارها	ردیف
عادل و فهیم بودن		اصالت خانوادگی	
سلامت جسمی و روانی		پوشش مناسب اسلامی	
قناعت در زندگی		عدم ارتباط غیر شرعی با جنس مخالف	
کسب و کار حلال		صداقت با همسر	
زیبایی و مورد پسند بودن		اخلاق خوب و خوش‌رویی	
داشتن دوستان درستکار و سالم		انجام عبادات، به‌خصوص نماز	

۵

۵

* فعالیت کلاسی

در جدول بالا معیارها را بر اساس نظر خودتان رتبه‌بندی کنید و علت را در هر مورد بیان کنید.

راه‌های شناخت همسر

تحقیق درباره‌ی همسر آینده را نباید با معاشرت‌هایی که منشأ آن تنها هوس‌های زودگذر است، اشتباه کرد. تجربه نشان داده است که این‌گونه معاشرت‌ها، هرچند با عنوان‌هایی مانند شناخت روحیه همسر و امتحان او باشد، نتیجه‌بخش نیست و آثار زیانباری دارد که به خاطر همان آثار، خداوند اجازه این‌گونه معاشرت‌ها را به ما نداده است. در این معاشرت‌ها، معمولاً احساسات بر هر دو نفر حاکم می‌شود و دختر و پسر شخصیت واقعی خود را پنهان می‌کنند. هر طرف اصرار دارد خود را بهتر از آنچه هست، نشان دهد تا محبوب دیگری واقع شود. معمولاً هم بیشتر این معاشرت‌ها به سستی رابطه و جدایی می‌انجامند^۷ متناسب با فرهنگ اسلامی، راه‌های زیر برای شناخت کسی که تصمیم به ازدواج با او را داریم، پیشنهاد می‌شود:

۸) ۱- تحقیق درباره‌ی خانواده همسر و موقعیت اعضای خانواده در محل زندگی و محل کار.

۷. معاشرت‌هایی که ناشی از هوس‌های زودگذر و شناخت همسر صورت می‌گیرد چه ایرادهایی دارد؟

۸. متناسب با فرهنگ اسلامی، راه‌های شناخت همسر (کسی که قصد ازدواج با او داریم) را ذکر کنید؟

حسین عیسی پناه
منطقه سردشت درفول

۹. آمادگی برای ازدواج نیازمند دو بلوغ است آن ها را نام ببرید؟ پاسخ: بلوغ جنسی - بلوغ عقلی و فکری

۱۰. بلوغ عقلی و فکری مدتی پس از بلوغ جنسی فرا می رسد. ص غ

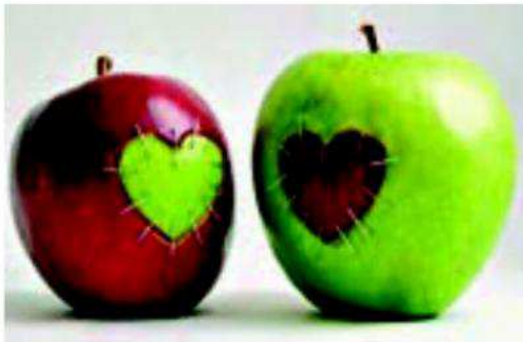
۱۱. نشانه های بلوغ عقلی را بنویسید؟

- ۲- شناخت دوستان همسر و کسانی که او با آنها معاشرت بیشتری دارد.
- ۳- تحقیق درباره روحیات و خُلقیات همسر در محیط کار یا محل تحصیل.
- ۴- معاشرت خانواده های دوطرف با یکدیگر و بهره بردن از تجارب پدر و مادر در این معاشرت ها.
- ۵- مشورت با افراد قابل اعتماد و کاردان.
- ۶- گفت و گو با یکدیگر در جلسات حضوری و طرح نظرات و دیدگاه ها درباره موضوعات مختلف. ^۸ بهتر است مسیر شناخت همسر با مشارکت پدر و مادر طی شود که سرشار از تجربه اند و معمولاً به مصلحت آینده فرزند خود علاقه مندند.

* بررسی کنید

هریک از این راه ها را بررسی کنید و بگویید که هر کدام از این راه ها چگونه در تشخیص همسر آینده به ما کمک می کند؟

زمان ازدواج

آمادگی برای ازدواج، نیازمند دو بلوغ است: یکی بلوغ جنسی و دیگری بلوغ عقلی و فکری که مدتی پس از بلوغ جنسی فرا می رسد! (با رسیدن بلوغ عقلی، جوان درمی یابد که باید زندگی را بسیار جدی بگیرد و برای آینده اش برنامه ریزی کند. توجه به داشتن شغل و پیدا کردن کار، فکر کردن درباره

ویژگی های همسر، تنظیم خرج و هزینه خود و دوری از بی برنامه بودن از نشانه های بلوغ عقلی است. ^{۱۱} نباید فاصله میان بلوغ جنسی و عقلی با زمان ازدواج زیاد شود و تشکیل خانواده به تأخیر افتد. به همین علت، پیشوایان ما همواره دختران و پسران را به ازدواج تشویق و ترغیب کرده و از پدران و مادران خواسته اند که با کنار گذاشتن رسوم غلط شرایط لازم را برای آنان فراهم کنند و به خاطر پندارهای باطل همچون فراهم شدن همه امکانات زندگی، فرزندان خود را به گناه نکشاند و جامعه را گرفتار آسیب نسازند.

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله می فرماید:

«کسی که ازدواج کند، نصف دین خود را حفظ کرده است؛ پس باید برای نصف دیگر، از خدا پروا

داشته باشد»^۱.

حدیث پیامبر اکرم (ص) بیانگر اهمیت ازدواج در حفظ دینداری

نتیجه ازدواج از نظر پیامبر اکرم (ص):
 نیکو شدن اخلاق، زیاد شدن روزی، عفاف و غیرت آن ها

این جمله کوتاه، اهمیت ازدواج را به خوبی می‌رساند و نشان می‌دهد که چگونه نیمی از دینداری انسان با ازدواج، حفظ و نگاه‌داری می‌شود.

ایشان همچنین می‌فرماید: «برای دختران و پسران خود امکان ازدواج فراهم کنید تا خداوند اخلاقشان را نیکو کند و در رزق و روزی آنها توسعه دهد و عفاف و غیرت آنها را زیاد گرداند».^۱

امام صادق علیه السلام نیز می‌فرماید:

«دو رکعت نماز شخص متأهل، برتر از هفتاد رکعت نمازی است که شخص مجرد می‌خواند».^۲

نباید از یاد ببریم که ازدواج برای رفع نیازهای طبیعی و پاسخگویی به قانون خلقت انجام می‌شود و شایسته است که به این نیازهای طبیعی در «زمان مناسب» و به «شیوه صحیح» پاسخ دهیم.

۱۲) شادابی، سلامت جسمی و روحی، رشد طبیعی، احساس رضایت درونی، کاهش فشار جنسی و سلامت اخلاقی جامعه از فواید ازدواج در «زمان مناسب» است. تأخیر در ازدواج^{۱۳}، سبب افزایش فشارهای روحی و روانی، روابط نامشروع و آسیب‌های اجتماعی می‌شود.^{۱۳}

همچنین اگر فردی بخواهد به شیوه‌ای غیر از شیوه‌های مطرح شده از سوی دین، یعنی به «شیوه ناصحیح» به نیاز جنسی خود پاسخ دهد^{۱۴}، (در آن صورت، لذت انی برخاسته از گناه، پس از چندی، روح و روان فرد را پژمرده می‌کند و شخصیت او را می‌شکند. این گونه اشخاص، به جای بازگشت به مسیر درست، برای فرار از این پژمردگی به افراط در گناه کشیده می‌شوند؛ اما نمی‌دانند که روحشان مانند تشنه‌ای است که هرچه بیشتر از آب شور دریا می‌نوشد، بر تشنگی‌اش افزوده می‌شود و بی‌قراری‌اش شدت می‌یابد).^{۱۴}

دین اسلام به همه نیازها و خواسته‌های انسان، چه نیازهای فطری، اخلاقی و معنوی و چه نیازهای مختلف غریزی و جسمی، توجه کرده است و با واقع‌بینی کامل، برای شرایط گوناگون، راه‌حل‌هایی حکیمانه، ارائه داده است تا نه فرد گرفتار هیجانات و طغیان‌های غیراخلاقی شود و نه جامعه دچار بحران‌های اجتماعی^۳.

دانش تکمیلی

برای آشنایی با برخی احکام ازدواج موقت به سایت «گروه قرآن و معارف» بخش «دانش تکمیلی» مراجعه کنید.

۱۳. تأخیر در ازدواج سبب و علت چه مشکلاتی می‌شود؟

۱۴. فردی که بخواهد به غیر از ازدواج به نیاز جنسی پاسخ دهد دچار چه مشکلاتی می‌شود؟

۱۵. برخی از مشکلات جوانان برای ازدواج، که بخش های مختلف جامعه برای حل آن ها باید تلاش کنند را بنویسید؟

۱۶. دختران و پسران چگونه می توانند بر مشکلات ازدواج پیروز شوند؟

مشکلات پیش رو

اولین سؤالی که در زمینه ازدواج به ذهن جوان خطور می کند این است که با وجود مشکلات اقتصادی فراوان، چگونه می تواند ازدواج کند؟! چاره اندیشی در این مورد به بخش های مختلفی از جامعه مربوط می شود. آنها باید با برنامه ریزی صحیح، به تدریج از شمار مشکلات بکاهند و امکان ازدواج به موقع جوانان را فراهم آورند. برخی از این مشکلات عبارت اند از:

۱۵ (۱) - هزینه بالای مسکن؛

۲- هزینه های ازدواج و تأمین خانواده؛

۳- طولانی شدن زمان تحصیلات دانشگاهی و مدت خدمت سربازی برای پسران؛

۴- توقعات غیرضروری ناشی از برخی آداب و رسوم غلط؛

۵- رقابت های نابجای خانوادگی؛

۶- الگو قرار ندادن روش پیشوایان دین و بی توجهی به راهنمایی های آنان. (۱۵)

با وجود همه این مشکلات، تدبیر پدران و مادران می تواند بسیاری از مشکلات را از میان بردارد و شرایط ازدواج آسان را فراهم کند. (۱۶) دختران و پسران جوانی که حفظ عفاف و پاکدامنی را اصل قرار داده اند، می توانند با کاستن از توقعات خود و با نادیده گرفتن برخی موانع خودساخته مانند آداب و رسوم غلط و تشریفات و تجملات زائد، یک زندگی مشترک ساده و صمیمی را با همکاری سایر اعضای خانواده آغاز کنند و از فایده ها و شیرینی ازدواج که بسیار ارزشمند است، بهره مند

شوند. (۱۶)

* راه حل

با توجه به مشکلات یاد شده، برای اینکه ازدواج در زمان مناسب خود انجام شود و تأخیر

آن به حداقل برسد، راه حل های پیشنهادی شما برای گروه های زیر چیست؟

۱- مسئولان جامعه	۲- پدر و مادرها	۳- دختران و پسران
.....
.....
.....

حاصل عینی پروژه
منطقه سادات درفول